

Apel do Rządu RP w sprawie konieczności podjęcia pilnych działań na szczeblu krajowym poprawiających jakość powietrza w województwie opolskim i w całej Polsce

W związku z bardzo złą jakością powietrza w województwie opolskim i realnym zagrożeniem życia i zdrowia mieszkańców, Zarząd Województwa Opolskiego apeluje o podjęcie pilnych działań na szczeblu krajowym wpływających na poprawę jakości powietrza w województwie opolskim i w całej Polsce. Regulacje na poziomie krajowym są niezbędne, aby skutecznie wprowadzić tzw. uchwałę „antysmogową”. Bez przyjęcia pewnych, podstawowych rozwiązań na szczeblu rządowym, uchwały „antysmogowe” będą nieskuteczne i ich przyjęcie przez sejmik województwa nie poprawi znacząco jakości powietrza.

Apelujemy o jak najszybsze wprowadzenie:

- norm dla paliw stałych dostępnych w sprzedaży,
- konieczności przedstawiania charakterystyki jakościowej paliw wprowadzanych do obrotu np. w formie świadectwa jakości,
- obniżenia cen gazu, energii elektrycznej, oleju opałowego dla celów grzewczych gospodarstw domowych oraz wprowadzenie preferencji dla spółek ciepłowniczych, które umożliwią obniżenie taryf dla ciepła z miejskich sieci ciepłowniczych,
- regulacji prawnych dotyczących kontrolowania użytkowanych urządzeń do spalania paliw w zakresie emisji zanieczyszczeń i wymagań uchwał antysmogowych,
- wprowadzenie programu dotacyjnego do wymiany kotłów i termomodernizacji budynków na poziomie krajowym, szczególnie dla osób najuboższych,
- wprowadzenie krajowych uregulowań prawnych w odniesieniu do wymagań emisyjnych z instalacji spalania paliw o mocy do 1 MW,
- krajowych uregulowań prawnych zwiększających rolę OZE.

Celem nadrzędnym jest podjęcie efektywnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza. Alternatywą dla paliw stałych winny być m. in. energia elektryczna, paliwa gazowe, olej opałowy oraz energia pochodząca z miejskich sieci ciepłowniczych. Niestety, wahania cen w/w nośników energii nie zachęcą mieszkańców do rezygnacji z ogrzewania paliwami węglowymi. Niezmiernie ważne jest stosowanie odpowiednich mechanizmów sprzyjających powszechnemu wdrażaniu ogrzewania niskoemisyjnego poprzez zastąpienie węgla energią elektryczną, gazem, olejem opałowym lub/i ciepłem pochodzącym z miejskich sieci ciepłowniczych. Działania zmierzające do obniżenia kosztów opłat za w/w nośniki energii w ramach prowadzonej przez państwo polityki energetycznej, niewątpliwie zachęci społeczeństwo do ograniczenia niskiej emisji poprzez wymianę lub likwidację nieekologicznych kotłów węglowych, co w konsekwencji przełoży się na rzeczywiste zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza.

Przyjęty we wrześniu 2015 r. przez Ministra Środowiska Krajowy Program Ochrony Powietrza (KPOP), określający cele, kierunki i działania jakie należy podjąć na poszczególnych szczeblach administracyjnych, aby poprawić jakość powietrza w Polsce, wskazuje na potrzebę stworzenia zachęt dla społeczeństwa do stosowania elektryfikacji oraz gazownictwa. Najskuteczniejszą zachętą będą obniżki cen powyższych nośników energii.

Określenie norm jakości węgla sprzedawanego do sektora komunalno-bytowego jest warunkiem koniecznym dla rozwiązania problemu zanieczyszczenia powietrza w Polsce. Brak odpowiednich regulacji w tym zakresie daje możliwość sprzedaży odbiorcom indywidualnym węgla dowolnej jakości, w tym mułów i flotów węglowych. Wprowadzenie odpowiednich regulacji w tym zakresie, na szczeblu krajowym, powinno wyeliminować z rynku najbardziej emisyjne paliwa, które są główną przyczyną niskiej emisji. Wymagania jakościowe dla paliw stałych nie powinny dopuszczać do obrotu węgla złej jakości, który nie powinien być spalany w domowych kotłach i piecach oraz innych urządzeniach grzewczych małej mocy (poniżej 1MW). Parametry węgla dopuszczonego do sprzedaży dla sektora odbiorców indywidualnych powinny umożliwić stosowanie go w nowoczesnych niskoemisyjnych kotłach spełniających wymagania klasy 5 i ekoprojektu, zgodnie z Rozporządzeniem Komisji Europejskiej 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r., przy zapewnieniu dotrzymania parametrów emisji zanieczyszczeń oraz efektywności energetycznej ogrzewanych pomieszczeń na poziomie określonym w wymogach tych norm.

Dążenie do poprawy jakości powietrza w naszym kraju powinno być również realizowane poprzez wprowadzenie krajowych uregulowań prawnych w odniesieniu do wymagań emisyjnych z instalacji spalających paliwa o mocy do 1 MW oraz regulacji prawnych w zakresie kontrolowania użytkowanych urządzeń do spalania paliw.

Jednym z najważniejszych instrumentów wspierających wymianę i stosowanie ekologicznych nośników energii w gospodarstwach domowych jest możliwość współfinansowania zakupu nowoczesnych instalacji do spalania paliw. Natomiast programy NFOŚiGW proponują zwrotne instrumenty pomocy finansowej (pożyczki zamiast dotacji), co czyni ten instrument mało atrakcyjny dla mniej zamożnych mieszkańców. Kluczowym wydaje się także wysokość dofinansowania, która nie powinna być mniejsza niż 50 %, bo tylko taka może zachęcić mieszkańców do inwestycji. Brak takiego wsparcia ze strony Rządu, biorąc pod uwagę szacunkowy koszt tylko wymiany kotłów – powyżej 1 mld zł, sprawia, że realizacja uchwały „antysmogowej” przyjmowanej przez Sejmik Województwa Opolskiego będzie praktycznie niemożliwa. W związku z tym powstaje pytanie o skuteczność tej uchwały, jeżeli koszty miałyby być ponoszone tylko przez mieszkańców i jednostki samorządu terytorialnego.

Zarząd województwa stoi na stanowisku, iż należy niezwłocznie podjąć działania naprawcze zmierzające do jak najszybszego wprowadzenia norm i certyfikatów dla paliw stałych dostępnych w sprzedaży, obniżenia cen nośników energii alternatywnych dla węgla kamiennego użytkowanych w sektorze komunalno-bytowym, wprowadzenie krajowych uregulowań prawnych w odniesieniu do wymagań emisyjnych z instalacji spalania paliw o mocy do 1 MW, zaostreżenia uregulowań prawnych w zakresie kontroli spalania paliw w gospodarstwach domowych oraz uruchomienia bezzwrotnych instrumentów finansowych o właściwej wysokości wspierających wymianę wysokoemisyjnych urządzeń grzewczych i termomodernizację budynków jednorodzinnych.

Samorząd Województwa Opolskiego deklaruje wolę prowadzenia działań na rzecz czystego powietrza, ale potrzebne jest partnerstwo i współpraca z administracją rządową tj. natychmiastowe podjęcie proponowanych w apelu działań i zapewnienie odpowiednich środków finansowych w budżecie państwa.

UZASADNIENIE

W celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i środowisko zanieczyszczeń powietrza, Zarząd Województwa Opolskiego zaapelował do Rządu RP o podjęcie pilnych działań na szczeblu krajowym wpływających na jakość powietrza w Polsce, które mogą się przyczynić do znaczącej jego poprawy.

Coroczne oceny jakości powietrza na terenie województwa opolskiego wykonywane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu wskazują na zły stan jakości powietrza w województwie ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu na 2 obszarach: strefy miasta Opola i strefy opolskiej (pozostały obszar województwa).

Wyniki ze stacji pomiarowych jakości powietrza wskazują na znacząco wyższe stężenia zanieczyszczeń w sezonie grzewczym, tj. w okresie październik – marzec, niż w pozostałej części roku. Dla przykładu stężenia pyłów PM2,5 w sezonie zimowym są 2 krotnie wyższe niż w sezonie letnim. Jak wskazują analizy wielkości emisji wykonane w ramach Programu ochrony powietrza dla terenu województwa opolskiego z 2015 r. największy wpływ na jakość powietrza mają źródła powierzchniowe, obejmujące głównie indywidualne źródła spalania z sektora komunalno-bytowego oraz sektora usługowego.

Regulacje na poziomie krajowym są niezbędne, aby skutecznie wprowadzić tzw. uchwałę „antysmogową”. Bez przyjęcia pewnych, podstawowych rozwiązań na szczeblu rządowym, uchwały „antysmogowe” będą nieskuteczne i ich przyjęcie przez Sejmik Województwa Opolskiego nie poprawi znacząco jakości powietrza. W związku z powyższym proponuje się rozwiązania dotyczące spalania paliw w sektorze komunalno-bytowym konieczne do wprowadzenia na szczeblu krajowym.